СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LI. Ч. 194. Джерзі Сити, Н. Дж., середа, 6-го жовтня 1943. No. 194. Jersey City, N. J., Wednesday, October 6, 1943. VOL. LI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

1944 РІК — БУДЕ РІШАЛЬНИМ ЩОДО ПЕРЕМОГИ

БОСТОН (Масс.) — Перед 600 делеґатами робітничих юній, що прибули сюди на 63-річну конвенцію Американської Федерації Праці промовляв підсекретар военного департаменту Роберт П. Петерсон. Він змалював сумну, одначе повну надії картину теперішньої війни. Назвав наступний рік рішальним для нашої перемоги. „Ніхто з поважно думаючих людей не може бути настільки нерозумним, щоб сказав наперед, коли війна скінчиться" — говорив Петерсон. Але треба самому собі зробити висновок, коли розважимо такі факти: 1) Німеччина має на фронті тричі тільки дивізій, як мала на початку війни з Польщею; на місце 20 дивізій, які вона втратила під Сталінґрадом вона поставила 60 нових дивізій з повним вирядом. 2) Не зважаючи на бомбардування Німеччини нашими летунами, її военний промисл не знищений. Хоч вона має 300 дивізій на фронті, вона може повязати оба кінці. 3) На початку війни вона мала 23 міліони робітників у военнім промислі, тепер має 35 міліонів, а ще надіється додати нових 3 міліони робітників. 4) На Соломонських островах, які віддалені 3,000 миль від Токия, наша армія посунулася геройським походом вперед на 200 миль упродовж 14 місяців. Наші летунські бази, найближчі до Японії, віддалені 1,800 миль. Оці факти треба нам мати на увазі. „Американці мусять приготовитися до одного з найбільш критичних років в їхній історії. Одначе війна мусить бути виграна за всяку ціну. І ми осягнемо перемогу, про це нема сумніву", — промовив Петерсон. — Провідник Федерації Вилйем Ґрін виголосив вступну промову, в якій наглядно виказав, як американські робітники роблять усе можливе, щоб помогти урядови виграти війну і поширити демократичні засади по цілому світі.

КОНГРЕСОВІ ГРУПИ НАСТАВЛЕНІ ВОРОЖО ДО НОВОГО ПОДАТКОВОГО ПЛЯНУ.

ВАШИНҐТОН. — Новий податковий плян департаменту скарбу, який жадає 10 з половиною біліона нових податків, стрінув ворожий настрій між членами комісії способів та засобів палати послів. Появляється думка, щоб конґрес від себе випрацював інший податковий плян, який полягав би на зниженню сум, вільних від податку для поодиноких осіб і на підвищці податків для корпорації. Предсідник згаданої комісії Доґтон оголосив заяву, що департамент скарбу не дістане так великої підвишки, бо населення не всилі тільки платити.

НЕМА НАДІЇ НА ВИСТАРЧАЛЬНУ ПРОДУКЦІЮ ВУГЛЯ.

ВАШИНҐТОН. — Адміністрація Солідного Топлива оголосила, що на підставі оцінки з останнього тижня в місяцю вересню нема надій серед теперішних відносин дістати тільки вугля, кільки потребує наш край в найближчих місяцях. Секретар внутрішних відносин Ґаролд Л. Ікес заявив, що населення мусить щадити вуголь так, як лише може, щоб виминути великі труднощі з топливом надходячої зими.

ПРОПАҐАНДА ІДЕЙ ПРИ ПОМОЧИ ПЛАТНИХ ОГОЛОШЕНЬ.

НЮ ЙОРК. — У сьогоднішних нюйорських великих щоденниках звертають увагу читачів два великі на цілу ґазетну сторону оголошення. Одно написане Д. Лоренсом редактором вашинґтонського тижневика „Ді Юнайтед Стейтс Нюз" із зазивом до публики, щоб вона не обмежувалася на ухваленню високопарних резолюцій, але щоб виконувала їх і будувала характер нації для виконання розолюцій. Друге велике оголошення містить цілу промову Ирла Бравдера, секретаря Комуністичної Партії. Він виголосив цю промову в Шікаґу 26. вересня, домагаючися другого фронту і відмовляючи права домагатися від Росії виповідження війни проти Японії.

ЗАКИДИ УРЯДОВОЇ ПРОПАҐАНДИ КОМУНІЗМУ.

НЮ ЙОРК. — Обидві головні орґанізації американських робітників, а це Американська Федерація Праці й Конґрес Промислових Орґанізацій перестали помагати Бюрови Военних Інформацій у призбируванню новинок з робітничого життя в Америці, як про це пише ґазета Ворлд-Телеґрем. Обі ці орґанізації, не зважаючи на взаємні ворогування, створили з вибухом війни спільну аґенцію для призбирування новинок і утримували власним коштом офіс до надавання цих новинок при помочи радія. Бюро Военних Інформацій використувало ці новинки в той спосіб, що давало їм комуністичну закраску і надавало по радіо, на кошт обидвох згаданих орґанізацій, для вжитку населення в европейських краях під ворожою окупацією. Після 10-місячних переговорів з директором военного бюра, Елмером Дейвисом, щоб цю аномалію направити, ситуація не змінилася і вони замкнули свою новинкарську аґенцію.

Советський амбасадор запевняє Америку про російську приязнь

ВАШИНҐТОН. — Серед підготови до потрійної конференції в Москві, пороблено теж приготування до приняття нового советського амбасадора, Андрія А. Ґромика, який остався у Вашинґтоні на місце відкликаного амбасадора Максима Літвінова. Щойно тепер Ґромико представився президентови Рузвелтови та вручив йому свої документи. При цій нагоді Ґромико оголосив заяву про дальшу тривалу приязнь народу Советського Союзу до народу Америки. Амбасадор висловив глибоку подяку „уряду і народів мого краю" для Америки за цю допомогу, яку дістають Совети з Америки у спільній боротьбі проти гітлеризму. „Я сильно вірю" — говорив амбасадор — „що теперішня спільна боротьба проти спільного ворога Гітлера і його союзників в Европі, доведе до ближчої співпраці обидвох наших країв після війни для загального мира і забезпеки". — У відповідь президент Рузвелт висловив подяку за ці запевнення і висловив надію на співпрацю амбасадора для осягнення тривалої приязни.

АМЕРИКА ОСТАНЕ МОРЕПЛАВНОЮ ДЕРЖАВОЮ БЕЗОГЛЯДУ НА ІНТЕРЕС АНГЛІЇ

ВАШИНҐТОН. — Віцеадмірал Гаверд Викері заявив прилюдно, що Злучені Держави останутъ на будуче мореплавним краєм, безогляду на те, яку це викличе реакцію в політичних колах Великої Британії. Викері повернувся щойно із подорожі до Англії як містопредсідник Мореплавної Комісії, де дискутував над розростом торговельної фльоти. Запитаний, які його враження з конференції, він сказав: „Мене питали, що Америка думає робити із своїми торговельними кораблями після війни. А я їм сказав, що ми хочемо залишитися мореплавним краєм при співпраці Англії. Одначе, як Англія на це не згодиться, то ми всетаки своє зробимо". Між газетярами така вітверта заява викликала здивування.

ПРОМИСЛОВІ ФІРМИ ВІДКРИВАЮТЬ ФАБРИКИ В НЮ ЙОРКУ

НЮ ЙОРК. — Міський комісар торговлі Джордж Слови заявив прилюдно, що Ню Йорк дістане незабаром 18 нових промислових підприємств. В початку війни, коли була небезпека бомбардування міста, деякі підприємства забралися з Ню Йорку. Тепер багато підприємств відкривають свої робітні, бо в Ню Йорку ще досі багато людей не має праці і тому легко дістати робітника.

Англія йменує делеґатів на московську конференцію

Британська делеґація на московську конференцію найвищих урядників заграничних справ Злучених Держав, Британії й Росії, вже йменована. На її чолі стоїть Антоні Іден, секретар заграничних справ; до делеґації сходить теж Вилйем Странґ, що був на чолі одної британської комісії до Москви в 1939. році. З делеґацією поїдуть теж експерти центральної Европи й Балкану. З нею поїде теж В. Аверел Гаримен, новий американський амбасадор до Росії. Виїхати мають за кілька днів.

ДЕРЖАВИ ЗАНЕПОКОЄНІ МОСКОВСЬКОЮ КОНФЕРЕНЦІЄЮ

Тимчасом представники різних урядів на вигнанню добиваються побачення з Іденом, аби предложити йому свої меморіяли про те, яке відношення вони мають до конференції та який вплив можуть мати рішення на московській конференції на їх інтереси. Ці уряди настають на Ідена, аби в Москві не зроблено нічого, що нарушувало би суверенність цих держав або границі їх країв.

Бенеш як президент Чехословаччини заявив Іденови, що вона вважає себе управненою перевести з Росією угоду про взаїмну допомогу, хоча Іден стоїть на становищи, що з цею справою краще підождати. Польський уряд на вигнанню відбуває постійно наради в справі конференції та в справі наступу червоної армії. На своїм останнім засіданню польський кабінет виробив меморіял до Ідена, в котрім сказано, що Польща сподівається задержати ті границі, які вона мала при вибуху війни. Рестон, кореспондент „Ню Йорк Таймсу", додає одначе, що пізніше поляки проявляли певний нахил змодифікувати своє становище. Вони відай згодилися би на переступлення червоної армії через польську східну границю, якби червона армія заявила при тому, що вона приходить як визвольниця, а не як добичниця.

Так Іден, як і Гол, котрий поїде відай як американський представник, рішені наставати на росіян, аби вони навязали наново звязки з поляками та аби польсько-російські питання вирішено взаїмними безпосередними переговорами.

Британці висказують вдоволення, що Гол рішився їхати на конференцію, не оглядаючися на своє здоровля. Вони думають, що якби не міг поїхати Гол, то справи не міг би полагодити ніхто інший, хіба самий президент Рузвелт.

СТРАТЕГІЧНИЙ МІСТ, виставлений поспішно американською фльотою понад ріку Матаніко на Ґвадалканалі. По цьому мості пішли підкріплення для американських військ, що воювали в тій території проти японців.

БРИТІЙЦІ ВИСАДЖУЮТЬ ВІЙСЬКА НА ТИЛАХ ВОРОГА

АЛЖІР. — Німецькому лівому крилови в Італії загрозили несподівано з двох боків, коли пята армія посунулася з Беневенто почерез ріку Кальоре й доперла до Вольтурно, а рівночасно восьма британська армія несподівано висадила з моря свої відділи в Термолі на березі Адріятику, майже двацять миль над гирлом ріки Форторе. Термолі, що лежить далеко на сході, є справді на північ від Риму.

Британці зайшли ворога із заду, переправившися туди при помочі човнів-авт, що пливуть водою й ідуть сухоземом. Їм прийшлося обїздити 17 миль.

НІМЦІ ДАЛІ СКРІПЛЯЮТЬ ПОЗИЦІЇ НА ОСТРОВІ КОС.

КАЇРО. — Німецькі війська, що заняли грецький остров Кос, котрий лежить у ґрупі Додеканів, дістали дальші скріплення так, що позиція аліянтських військ на тому острові розпучлива. Німці захопили кілька важних пунктів. Аліянтське радіо признає, що положення аліянтського війська поважне. Британська команда Середземного Сходу кинула туди на допомогу відділи летунів.

За донесенням з Туреччини, німці скріпляють свої позиції парашутовими військами.

ЮГОСЛАВСЬКА ПАРТИЗАНКА КРІПШАЄ.

ЛОНДОН. — Армія югославських патріотів воює тепер з німцями на 350 миль довгому неправильному фронті від північно-східної Італії, здовж цілого побережжя Югославії.

Партизани заняли місто Коласін у південній Югославії, що лежить 75 миль від порту Раґузи. У провінції Ліка перебито зізольовані німецькі гарнізони. Югославські партизани ще далі держаться на позиціях довкола Сусака, коло Фіюме, та коло порту Спліт. Всі атаки німецьких повзів у Словінії відбито.

Німецька команда признає, що німецькі війська зводять важкі бої з „комуністичними партизанами" в північно-східній Італії.

НІМЕЦЬКА СИЛА НА КОРСИЦІ ЗЛОМАНА.

АЛЖІР. — Французькі війська ввійшли в понеділок ранком у місто Бастію, закінчуючи в цей спосіб визволення Корсики спід німецької окупації. Кампанія почалася повстанням тубильців на вістку про повну здачу Італії й забрала 25 днів.

На острові осталися нині лишень малі відорвані позиції в руках німців.

ФОРТЕЦІ БЮТЬ ПО ФРАНКФУРТІ.

ЛОНДОН. — Зараз на другий день після промови д-ра Ґебелься на націстичнім святі обжинків, в котрій він перехвалювався, що американські літаючі фортеці незадовго переміняться на „літаючі трумни", американські літаючі фортеці доконали масового рейду на велике німецьке промислове місто Франкфурт над Меном. Була це за заявою команди найбільша атака цеї сили.

Цього рейду доконано в день після великого аліянтського рейду на німецьке місто Касель, на котре скинено за30 хвилин 1,680 тон вибухових матеріялів. Підчас цього рейду втрачено 24 бомбовики. Бомбовикам товаришили боєві літаки, котрі збили підчас рейду 75 німецьких літаків.

РОЗБИЛИ ЯПОНСЬКУ ЕВАКУАЦІЮ ВІЛІ.

ГОЛОВНА АЛІЯНСЬКА КВАТИРА НА ПІВДЕННО-ЗАХІДНОМУ ПАЦИФІКУ. — Японці пробували масову евакуцію своїх військ з Вілі, на острові Коломбанґара, на Соломонських островах, але американські военні кораблі розбили цю спробу, затопивши або розбивши понад 60 барж, переповнених військами, та ескорту гарматних човнів. Японці понесли поважні втрати.

ОБВИНУВАЧУЮТЬ НІМЦІВ ЗА ВБИВСТВА БРАНЦІВ.

ЛОНДОН. — Д-р Микола Бурденко, головний лікар червоної армії, подав публичну заяву, що німці винищували систематично военних бранців, або просто їх вбиваючи або доводячи їх до смерти надсильною працею. Ці закиди розголошено з московського радія.

Д-р Бурденко, каже, що смертельність у німецьких таборах для бранців виносила 20 до 30 процентів. Бранцям не давали ні достаточної поживи ні медичної помочі. Їх держано-напів нагих у неоґрітих будинках, з котрих німці витягали кожного дня тіла померлих, а оставших при життю виганяли на роботу. Д-р Бурденко закінчив свою промову домаганням, аби виновників такого трактування военних бранців поставити на суд як звичайних убійців.

У минулу неділю московський письменник Алексій Торстой заявив у своїй радіовій промові англійською мовою, що в одній копальняній шахті в Сталіно найдено тіла 40,000 вбитих росіян.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Сенат всеще на роздорожжю

Уже 26 тижнів минуло з часу, як сенатори американського конґресу вибрали споміж себе комітет для вироблення резолюції про повоєнну співпрацю Злучених Держав з іншими державами світу. З того часу різні факти обявили пекучу потребу якоїсь заяви сенату щодо повоєнної політики Злучених Держав з боку сенату, без одобрення котрого Злучені Держави не можуть робити ніякої угоди з іншими державами. Зближається тепер конференція трьох держав і Велика Британія й Росія хотіли би знати принаймні приблизно чого можна їм ждати від Злучених Держав.

Розуміючи цю ситуацію, палата репрезентантів американського конґресу вже подала свою заяву про повоєнну політику так званою резолюцією Фулбрайта. Ухвалюючи цю резолюцію 360 голосами проти 29, конґресмени заявилися за створення інтернаціональної орґанізації з владою, відповідною для встановлення й удержання справедливого й тривалого мира між державами світу та за участь Злучених Держав у такій орґанізації. У подібнім дусі висказалася потім конференція Републиканської Партії на острові Макинак, Мишиґен, ба навіть краєва конференція Американського Леґіону.

Тимчасом у сенаті все ще не збираються на акцію. Роспити новинкарської аґенції „Асошіейтид Прес" найшли серед сенаторів 43 сенаторів, котрі в цій справі не хотіли висказати ніякої думки. З інших 42 сенатори не мають нічого проти ухвалення сенатом резолюції конґресмена Фулбрайта. Зате 11 сенаторів або противиться ухваленню резолюції Фулбрайта, або противиться зовсім ухвалюванню подібної резолюції. Підносять притому проти ухвали найдивніші арґументи. Кажуть одні, що сенаторам не випадає ухвалювати резолюцію конґресмена, так ґейби справа була не в тому, що постановляється, а в тому, хто цю постанову придумав. Кажуть інші, що треба ухвалити в резолюції докладно, до якої державної орґанізації в справі мира мали би приступити Злучені Держави. Ще інші кажуть, що такої резолюції не то ухвалювати не можна, але не можна її навіть піддавати під дискусію, бо це викличе огидну дебату, яка не викаже ніщо інше поза повну розбіжність думок серед американських політиків. Ще інші наконець радять Злученим Державам не висказувати думки про повоєнну орґанізацію держав, поки в цій справі не вискажуться Британія й Росія, котрі знову зо свого боку хотіли би до заміреної конференції знати, принаймні приблизно, яке становище в цій справі займе американський сенат.

Збираючи разом ці погляди можна набрати зовсім непохлібної уяви про стан американської політики в цю важку, переломову хвилю. Всеж таки в ній є проблески проміння, які дають нам надію, що зчасом справа вияснится й американська політика вибереться з розбиття та вступить твердо на ясну дорогу.

Загадка російської політики

Джеймс Рестон, лондонський кореспондент „Ню Йорк Таймсу", телеґрафує в цю ґазету замітні звідомлення про погляди британських урядників на політику совєтського союзу, котра стає тепер важним питанням дня з огляду на порішену конференцію найвищих урядників заграничних справ Злучених Держав, Британії й Росії.

Кореспонденція старається відповісти на питання: Чого хоче Сталін від інших держав на мировій конференції? Яку політику думає він вести: націоналістичну чи інтернаціональну? Себто чи будує він велику Росію, чи може низку революційних рухів по чужих краях?

На ці питання дістав кореспондент багато відповідей. Декотрі відповіди були чуттеві. Часто одні противорічили іншим. З них він набрав одначе таки певного одностайного вражіння про правдоподібну політику Сталіна.

На думку роспитуваних анґлійських урядників, Сталін готов пробувати завести на спілку з Америкою й Британією якусь світову владу для удержання мира по війні. Він має таку думку зовсім щиро, себто без задньої думки зрадити тих, з ким умовляється. Одначе ця добра воля, по думці Рестона, умовлена певними умовинами: себто при інших умовинах Сталін міг би покинути Америку й Британію.

Рестон каже, що британські урядники тепер переконані, що Сталін буде пробувати довести до порозуміння з Британією й Америкою, не пробуючи вводити комунізм поза східно-европейські краї. Це значить, що Сталін мав би вже покинути свою інтернаціональну політику на весь світ, обмежуючи ї до східної Европи. При тому одначе він приготовляє для себе ще іншу політику, на яку він готов вступити на випадок, якби йому не повелося добитися для себе тих територій, котрих посідання він уважає за конечно потрібні для „російського безпеченства".

За тими інформаціями Сталін готов згодитися на співпрацю з Америкою й Британією, якби Росії признано:

1) прибалтійські краї;

2) всі ті краї, що їх Росія захопила була в 1939 році, підчас порозуміння між Сталіном і Гітлером, між тими також міста Вільну й Львів;

3) частину Фінляндії, котру Росія признала конечною для своєї оборони Ленінґраду;

4) Бесарабію і частину Буковини; та наконець

5) доступ до Середземного моря й до Перського заливу.

Що означають чотири перші точки, ясно. Що значить 5), Сталін не каже.

Якщо Америка й Британія пристануть на такі умовини Сталіна, то Сталін тоді буде на спілку з ними працювати для удержання мира в світі, не пробуючи при тому творити якусь комуністичну федерацію держав. Отже за ціну „безпечних" границь Росія мала би зобовязатися співпрацювати з великими аліянтськими державами.

На випадок одначе, якби ця політика не повелася, то Росія ввійде в якийсь союз з комуністичною Німеччиною та з комуністичними урядами, які повстали би по інших краях в Европі чи поза Европою.

У цій політиці Сталіна Рестон добачує повторення старої російської політики по першій світовій війні, коли Росія пробувала накладати зо західно - европейськими державами, а не добившися з ними угоди, стала накладати з Німеччиною, чи то републикою (1922), чи з Гітлерівською (1939).

Щодо питання щирости Росії в першій політиці, то Рестон це поясняє так, що на випадок, як Росії вдасться прихилити до своїх домагань Америку й Британію, вона зовсім щиро піддержить інтернаціональну орґанізацію, яку вони створять, та сама приложить старань, щоби ця інтернаціональна орґанізація мала справну владу.

Інформатори Рестона добачують добру волю Сталіна в його переговорах з Британією й Америкою, хоча він приготовляє собі й другу дорогу на випадок, якби перша політика не пішла. Вони бачуть докази доброї волі в тому, що Сталін запропонував створення постійної аліянтської політичної комісії для вирішування питань політики в краях, які будуть займати Аліянти. Інші добачували доказ про-аліянтської течії в Росії в розвязанню Комінтерну, ще інші в зміненім наставленню до релігії в Росії. Сталін тепер так само щиро йде на американсько - анґлійське порозуміння, як щиро, на випадок розбиття цеї політики, він піде на проти-американсько - анґлійську політику та за порозуміння з комуністичними урядами в Европі й Азії.

Претекст до поневолювання

Оце прийшла вістка, що німецький комісар для України, Е. Кох, помістив у ґазеті „Дойч - Украіне Цайтунг", яка призначена для німців в Україні, статтю про німецьке становище до України. В цій статті підкреслено, що німецькі громадські та урядові чинники мусять припинити всяку політику, яка виглядає на українофільську, коли Німеччина хоче мати змогу виконати свої воєнні пляни. Без німців в Україні заіснував би стан безладдя, писав Кох. „Українці мусять зрозуміти, що вони ще не доросли до проводу в свойому цілому краю..."

Заява Коха не новина і не дивота для нас. Таку оцінку політично-державницької вартости українського народу українці чули впродовж віків свойого поневолення від тих, що поневолювали його. Таку оцінку завжди давали і дають всякі імперіялісти кольоніяльним народам, яких експльоатують і хочуть мати „моральне право" далі їх експльоатувати. Як колись від царсько-московських і королівсько-польських імперіялістів, так тепер від москво-большевицьких, польсько-демократичних і німецько - націстських імперіялістів чуємо, що український нарід ще „не доріс" до того, щоб сам міг управляти своїм краєм. Ба, навіть недавно ми почули від самих таки „українців" типу Корнійчука, Богомольця й Тичини, що Україна не моглаб існувати як незалежна держава (цебто не входячи в склад москво-совєтської імперії)...

Очевидно, вже через саме те, що таку оцінку дають українському народови його вороги та їхні служаки українського походження, не можна її вважати правдивою та безсторонньою. Бо така оцінка — це як вже сказано — є претекстом ворожих імперіялізмів для експльоатування України то поневолювання її народу. В згаданій статті Кох також виразно заявляє, що „для німців Україна відограє важливу ролю, як джерело харчових продуктів, а вони **ніколи не дісталиб** тих продуктів, якби випустили з рук керівництво країною та її господарством". Значить, український нарід, якби дістав владу в своїй країні, то не давсь би німцям експльоатувати... Це після Коха є „політичним недоростом"! А після нас саме це є політичною зрілістю народу. Бо й особа і нація, яка добровільно дається експльоатувати — це політичний і соціяльний недоросток. Кох сам признає (а він мабуть знає, що говорить), що український народ, будучи господарем на своїй землі, не давсь би чужим експльоатувати. Значить, нехотячи сам Кох признав, що експльоатувати Україну та її народ можна лише насильно. А історія фактами доказує, що всяким займанцям України завжди лише насильно вдавалося визискувати наш народ і покористуватись її багатствами. Колиж український нарід мав бодай найменшу нагоду, то завжди протиставився тій займанчій експльоатації та визискови.

По большевицькій революції 1917 року та по минулій світовій війні — український нарід виявив вижчі якости національного завзяття і бойового героїзму, як неодна з цих держав, що впали під ударами гітлерівської воєнної машини. У своїй визвольній боротьбі Україна впала. Одначе це не означає її недоросту до свойого державного життя таксамо, як не означає такого недоросту упадок згаданих держав у цій війні. Як Україна тоді, так вони тепер упали в боротьбі проти переважаючих сил...

Дехто зукраїнців із огидою та леґковаженням промовчує фальшиві ворожі заяви про політичний недоріст українського народу. Одначе такі заяви є плювком у лице народу, а тому не годиться його збувати мовчанкою. Навпаки, по кожному такому ворожому плювкові в український бік — із цього боку ворог повинен почути сильний удар. І це всякий ворог і безогляду на всякі там політичні міжнародні та міждержавні ускладнення, безогляду чи це війна, чи мир, і без огляду чи особисто незацікавлені в цьому чинники поплещуть нас за те по рамені, чи займуть сторону ворога України. На кожну ворожу фальшиву заяву, що ображає честь українського народу, від нього зараз повинен виходити факт, який ту заяву здемаскував би в цілій її фальші... Таке поступовання є якраз найважнішою прикметою державно-дорослого народу! — („Новий Шлях").

Змагання за верховодство

Наш вояк і наша зброя дописують. Якщо тільки не буде ніякого зупину на домашньому фронті й наші збройні сили далі діставатимуть усе, що потрібне в таких розмірах як досі, всі ми знаємо, що війна мусить закінчитись нашою повною перемогою. І то, можливо, ще скорше, ніж ми самі цього надіємось. Ось і тому в такому прискореному темпі думають тепер про те, що буде по нашій виграні. Часописи переповнені матеріялом на ту тему. І появляється щораз більше книжок, що про це пишуть. І щораз більше є голосів з звичайної публики, що хотілиб знати, який буде тому всьому кінець, себто як виглядатиме світ по закінченню війни. Та як те все переглядати і вдумуватись в ті різні думки, то не можна сказати, щоб почуття, що повстають по таких роздумуваннях, були веселі чи бадьорі. Старий імперіялізм, розмальований на різні нові фарби, хоче заховати надалі старі лиха, бо не хоче вирektись панування одних над одними.

Особливо чорно представляються справи в Европі, а як там чорно, то й чорно по інших частинах світа. З Европи зачинались всі лиха і вона дасть знову початок новому, себто новій війні, якщо там не дійде до справжнього замирення між народами. А так виглядає, що про це є менше мови, а більше про те, як поділити політичні впливи в Европі. А при тому говориться, що от Совєтам, чи там Росії, треба буде мабуть відступити більшу половину Европи, що булаб під її безпосередньою чи посередньою владою. Очевидно, що як події на фронті будуть далі розвиватись в такому напрямі як тепер, то Сталін цілком певно не буде нікого питати, скільки йому з Европи чи Азії належиться, а буде брати, скільки захоче. Хіба, що знайдеться хтось, що виразно вже тепер скаже, що його ожидає, коли він так поступатиме, як і буде готов таку евентуальну погрозу виконати. Але таких не видно. Таку силу щойно задумується створити по війні, як усе буде наладжене за загальною згодою, чи інакше. А тепер про це ніхто й не згадує з тої простої причини, що ось така погроза моглаб евентуально означати боротьбу між самими Обєднаними Державами, а її ніхто не хоче.

Ось те замотане положення заставляє тепер многих людей висказуватись дуже песимістично щодо тих **високих** цілей, з якими **виступають** американці й задля яких поносять такі великі жертви. Бо властиво булоб шкода ось тих жертв і терпінь цілої людскости, якщоб ми мали вертати в світі до втримування „рівноваги", опертої на такім поділі міжнародніх сил, де народам, під деякими з них, булоб ще лячніше жити ніж досі, бож ті сили сталиб тепер куди більші. Отже добра з такого верховодства не булоб ніякого, коли іде про справжню людську свободу і її поступ.

ІВАН ФРАНКО

Борислав Сміється

(Повість)

47)

„Гадкую я сюди й туди, де Іван був би? Вечором по роботі приходжу до хати, нема. Гадаю собі: піду по шинках, пошукаю, порозпитую. Заходжу до головного шинку, — там повно ріпників, — заздрів я між ними й Мортка, але котрі саме були знайомі ріпники, того не тямлю. Якісь чотири незнайомі, вже ніби пяні, стоять серед хатя і співають: один святовечірньої, другий страсті, третій підскоцької, а четвертий думки, ще й мене питаються, чи гарно пасує разом?

— Ідіть собі до чорта! — крикнув я на них. — Там будете акурат пасувати!

„Вони до мене. Вчепилися, той за руку, той за полу, кличуть горілки. Спересердя ликнув я душком кватирку. Вони в реґіт, другу кличуть. Ані, суди-Боже, від них відпекатися. А тут бачу, що Мортко усе підморгує на них, мовляв: не випускате з рук! Випив я другу кватирку. Зашуміло в голові, хата з людьми ходором заходила, Тямлю ще, що війшли якісь два знайомі ріпники, я з ними вітався і частувався, але скільки вже намучив свою дурну стару голову, а не можу пригадати собі й досі, хто то такий був.

— А щож тобі то доконечно треба знати- — перебив його оповідання Андрусь.

— Ах, чи доконечно! Мені так, дурному, здається, що я через те й справу програв!

— Що? Через те? А то яким світом?

— Ба, послухай лишень! Я аж тепер, по невчасі, як зачав пригадувати собі все до крихіточки, що й як тоді було, аж тепер нагадав собі, що були якісь два знайомі, лиш не знати котрі. Коби дізнатися, були би зараз свідки.

— Свідки! Нащо? До чого?

— Послухай лишень! Пю я, в шинку гамір, а тут у ванкирі обіч хтось злупотів склянкою, мій Мортко тільки миг, побіг до ванкира. Чую, там говорять. Мортко потихо, хтось інший голосно. Що за неволя! Якийсь знайомий голос, так, як Іванів! Знати, що пяний, язиком путає, але голос його. Я пруднувся до дверей ванкира і нехотячи потрутив одного з тих, що мене частували. Той гримнув собою до землі. Інші прискочили до мене.

— Гов, свату, гов! — ревуть. — Що бо ти людей тручаєш та розмітуєш? Га?

— Та я нехотячи!

— Еге, нехотячи! — рипить один. — Знаємо ми таких!

У тій хвилі отворилися двері ванкира і в дверях показався, присяг би й нині, що показався мій Іван, державчися за одвірок. За ним стояв Мортко і держав його за плечі. Я знов пруднувся до нього. Але в тій хвилі він щез, двері заперлися, а один ріпник пірвав мене за груди.

— Ану, я тебе, свату, нехотячи межи очі заїду, — крикнув він, — і як заціди́ть мене межи очі, аж мені сто тисяч свічок в очах заярілося і все в голові перемішалося. Тямлю ще тільки, що одному вчепився я у волосся і що інші обскочили мене, мов кати, і збили під ноги. Очевидна річ, що вони були підмовлені, бо я їх ані не знав, не видав, ані не зробив їм нічого. Що сталося далі зі мною, де дівся Іван, де ділися ті два знайомі ріпники, не тямлю. Все затьмилося в моїй голові.

„Я прокинувся в хаті, на постелі. Марта коло мене сидить і плаче.

— А що, де Іван? — це було моє перше питання.

— Нема.

— Але чень же був дома?

— Не був.

„Дивлюся я, вона така змарніла, стурбована, що тільки снасть її. Що за нещастя?

— Алеж я, — кажу, — вчора вечір видів його.

„Вона всміхнулася крізь сльози й похитала головою.

— Ні, — каже, — ви вчора вечір ніяк не могли його видіти. Ви вчора вечір лежали ось тут без памяті.

— А щож, то нині не вівторок? — спитав я.

— Ні, нині вже пятниця. Ви від понеділка ночі лежите ось тут, як мертвий, у гарячці та манколії.[47]

— А Івана не було відтоді?

— Не було. Вже куди я не ходила, кого не розпитувала, ніхто не знає, де він і що з ним.

— Алеж я його в понеділок видів у шинку.

„Марта нічого на те, тільки здвигнула плечима і заплакала. Певно, бідна подумала собі, що це мені так з перепою привиділося.

— Алеж, щоби я так світ Божий видів, як його я видів достоту своїми очима!

— Ба, та бо якби він був тоді в Бориславі, то був би прийшов додому, — сказала Марта.

— От тож то й мені дивно. А в Тустановичах був, не знаєш?

— Був. Я тут розпитувала тустанівських парубків. Був, кажуть, зголив поле з хатою і вечором забавився на могоричі геть позапівніч. Там таки й ночував, а в понеділок пішов перед полуднем, щоби в Бориславі взяти від хазяїна гроші. Тільки всього я могла дізнатися.

„Мені немов би клин у голову вбив. Хоч який я був ослаблений і збитий на всім тілі, треба було вставати, рушатися, розвідувати. Але що з того?...

— А як, — питаю Марти, — не знаєш, чи дав завдаток на ґрунт у Тустановичах?

— Не знаю.

— Га, то треба піти до хазяїна, спитатися, чи відобрав він відтам гроші. І так нині виплата. Коли він узяв гроші, то може пішов з ними назад до Тустанович або до Дрогобича.

(Дальше буде).

[47] Манколія — маячення під час гарячки.

З Домашнього Фронту

Як пишете до урядових установ в справі вояків, то незабувайте подати „Сірійл Нумер".

Воєнний департамент звертається до громадянства з просьбою, що як хто звертається до урядових установ в справі вояків чи офіцирів, то повинен в листі подати військовий „сіріял нумер". Без цього державні установи мають багато клопоту, бо в американській армії служить велике число вояків з однаковими іменами. Як громадянство буде мати це на увазі то й скорщу відповідь діставатиме, бо без „сіріял нумеру" урядовцям забирає багато часу знайти опис людини, в справі якої прийшов лист.

Одна пара черевиків на кожних шість місяців.

Офіс Адміністрації Цін повідомляє, що значок ч. 1. з третьої пайкової книжечки можна буде вжити почавши від першого листопада. Це той значок, що є на картці з аеропляпами. Але памятайте, що він мусить вистарчити вам на шість місяців, а не на чотири, як було попередно. Офіс Адміністрації Цін говорить, що продукція черевиків не йде в парі з запотребуванням і тому було треба так зробити, щоби одна пара черевиків вистарчила на шість місяців.

Значок ч. 18, який мав вийти з ужитку 31. жовтня, буде добрий на все, себто, можете з ним купити черевики коли хочете. Таку постанову зроблено тому, щоби при кінці речинця люди нагло не бігли до склепу по черевики.

Офіс Адміністрації Цін каже, що рішення дозволити цивілям купувати дві парі черевиків на рік, не є остаточним. Як виріб черевиків збільшиться, то буде інша постанова і люди зможуть купити більше як дві парі черевиків на рік.

Велика потреба норсок.

Америці потрібно норсок. І то зараз. Збройним силам потрібно 2,500 реєстрованих норсок місячно. Їх треба до услуги ранених вояків. А крім того, треба ще 200,000 помічниць, які помагаліб норскам в шпиталях.

Щоби прийти шпиталям з поміччю і достарчити норскам помічниць, то Американський Червоний Хрест апелює до американських жінок, які можуть посвятити десять годин на тиждень, щоби були ласкаві зголоситися і працювати як помічниці норсок.

Якщо ви можете це зробити, то будьте такі добрі і зголоситься до місцевого відділу Американського Червоного Хреста. Там вам скажуть, що робити. Зголоситься зараз.

В ЛОНДОНІ ПЛЯНУЮТЬ НАДДУНАЙСЬКУ ФЕДЕРАЦЬЮ.

(ОНА). — Політичні еміґранти поневолених націстами европейських країв вже виробили плян Наддунайської федерації. До цеї федерації малиб належати всі східно й середньо-европейські краї, які булиб рівноправними членами і малиб один спільний парлямент. Почин до вироблення такого пляну Наддунайської федерації дав англійський парлямептарист М. Ф. Прайс. Він порозумівся з представниками істнуючих в Лондоні еміґрантських організацій. Переговоривши потребу такої федерації визначні представники політичних партій в Европі прийшли до переконання, що така федерація тепер начасі.

Плян підписали різні представники поневолених народів, між іншим, член Польської Народної Ради Адам Цьолкош, мадярський князь Каролі, румунський професор Карнеа і Мілан Гавріловіч, бувший член югославського уряду на вигнанні.

Ініціятори пляну Наддунайської федерації сказали, що як така федерація має повстати, то треба так зробити, щоби всі її члени мали в себе дома правдиво демократичні уряди. Федерація малаб повстати на основі Атлянтійського чартеру і англьо-совєтського договору.

ПОЗИЦІЯ АНТЕ ПАВЕЛІЧА ЗАХИТАНА.

(ОНА)). — З Балкану надходять вісти, що Нідіч і Павеліч роблять розпучливі заходи, щоби приєднати собі симпатії югославських селян. Павеліч мав видати заклик організувати національну селянську партію партизан, яка мала би перебрати владу в Хорватії, але кажуть, що той заклик не увінчався успіхом. Навіть найближчі приятелі Павеліча висміяли. Потім Павеліч був вислав післанців до селянського провідника Мачека, який сидить в тюрмі, щоби він згодився кооперувати з німцями, але кажуть, що Мачек відмовився.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ЗНАЧІННЯ ДОБУТТЯ САРДИНІЇ Й КОРСИКИ ДЛЯ АЛІЯНТІВ.—Карта показує, чому острови Сардинія й Корсика, що положені в північно-західній частині Середземного моря, важні для Аліянтів. З летунських майданів на тих островах можна бомбардувати легко, бо протягом одної години по вилеті, навіть Бренерський провал, „браму до Німеччини".

АМЕРИКАНСЬКИЙ ПРАПОР НА СИЦИЛІЇ.—Американський прапор заткнено на горбі коло Сколітті, на Сицилії, де висіли на беріг американські війська.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Кампанія за грішми на Національний Воєнний Фонд.

На днях почалась кампанія в справі здобуття 125 міліонів долярів на потреби Національного Воєнного Фонду (National War Fund), який обнимає 26 різних воєнних цілей. Досі так було, що на ці різні воєнні цілі відбувались окремі збірки, та тепер ці всі цілі є обєднані в один спільний Воєнний Фонд. Обєднавши ці різні цілі в одну, вимоги цього Національного Воєнного Фонду стали так великими, що по цілім краю треба буде зібрати квоту 125 міліонів долярів, щоб бодай частинно задовольнити потреби цього фонду. З цеї суми насаме місто Ню Йорк припадає 17 міліонів.

Ось ця справа була обговорена й представлена на зборах Комітету Обєднаних Українсько - Американських Організацій м. Ню Йорку, що відбулись в четвер, 30. вересня. Справу реферував Д. Галичин, а опісля докладнііші інформації в справі цього Воєнного Фонду подавав присутній на зборах представник від Заряду Національного Воєнного Фонду, п. Лерч. Він зазначив, що жертва на Воєнний Фонд, це жертва на успішне та скоре закінчення цеї війни, а тому ніхто не може відмовлятись від цеї жертви. Кожна людина, кожна організація повинна причинитися якнайбільше до успіху теперішньої кампанії. Зокрема поодинокі національні групи повинні взяти активну участь в цій кампанії. А що на місто Ню Йорк припадає зібрання цеї квоти потрібно таки згори назначуати, хто й скільки має жертвувати. І так поодиноким національним ґрупам призначено відповідні квоти, які вони мають осягнути. Комітет Обєднаних Українських Організацій повинен зложити $15,000. Це є ця мінімальна сума, яку Комітет має призбирати. Для улекшення збірок, Заряд Воєнного Фонду достарчить відповідне число збіркових книжечок, в яких будуть вписувані ці всі жертводавці, які зложуть даток на цей фонд, і з яких будуть видавані поквітування на кожний окремий даток.

Делеґати різних організацій, що були присутні на зборах, вислухавши цих вияснень представника від Воєнного Фонду, запевнили представника, що вони возьмуться до праці та доложуть всіх зусиль, щоб причинитися якнайбільше до успішної збіркової акції на згаданий фонд.

При цій нагоді Комітет звертається до всього нашого громадянства Великого Ню Йорку з проханням підперти цю збіркову акцію обильними жертвами. Бо щоб українці могли зібрати $15,000, а ця сума має бути зібрана, то тут не вистарчить дати малу жертву. Для успіху нашої кампанії потрібно, щоб, у першій мірі, ніхто не відмовився від зложення датку, а дальше, щоб кожний громадянин, щоб кожна громадянка жертвували не по долярови, а пятками й десятками. Це є наш обовязок супроти теперішніх величезних воєнних вимог нашої країни. А такий обовязок кожний повинен сповнити.

За Комітет Обєднаних Українсько - Американських Організацій л. Ню Йорку:

С. Ковальчук, голова;
М. Малетич і Л. Ковальська, секретарі.

ЧЕСТЕР, ПА.

З акції в справі продажі воєнних бондів.

Честерські українці зістали запрошені предсідником Комітету для продажі воєнних бондів на Делевар Кавнті, до участи в переведенню кампанії По предложенній пропозиції українці взяли на себе обовязок виконати містову параду та один тиждень для розпродажі бондів і стемпсів в бутках.

Отже кампанія розпочалася в неділю дня 16-го вересня парадою, яку виконано дуже здисципліновано, та власними силами.

Похід очолювали два молоді хлопці на конях в козацьких одностроях, а за ними їхали пятьлітні діти в гарно прибраній повозці. По середині дівчинка і хлопчик були вбрані в українські однострої, а по боках два хлопчики, вбрані як „армі" і „нейві", що держали український й американський прапори.

За „богою" - повозкою ішли командант американських ветеранів на місто Честер, та о. Омелян Мицик, як провідники паради. За ними ішли: „окзіліери поліс, стейт ґардс, американ лідженн", всі у повному військовому вирядженню, та з прапорами, між якими повівали два українські.

Неначе для замкнення цеї військової частини походу їхали у відкритім автомобілі два інваліди вже теперішньої війни. Один був без одної ноги, а другий ранений в груди, що має ще й інші ушкодження тілесні. Обидва були учасниками боїв в Сицилії, а тепер перебувають в „Дженерал Вашінґтон Госпитал" у Фініксвіл, Па. Їх спеціяльно спроваджено для участи в українській кампанії продажі воєнних бондів.

Дальший похід складався з шкільних дітей, членів Хору Лисенка, які прикрашували похід своїми українськими народніми строями. А там молоде Сестрицтво; у своїх спеціяльних одностроях, а дальше Союз Українок у своїх лентах, а вкінці старші мужчини, які несли написі, хто та нащо уладжує цю параду. Кожна частина походу мала ріжні таблиці з написами та фотографіями, між якими чудово виглядав портрет ґенерала МекАртура.

Цілий похід вибивав ритм під звуками банди, яка скликала сотки глядачів від „Сіти Гол" до найбільшого містового парку „Дішонг Парк". Похід виглядав як одна чудова картина та зробив глибоке враження на глядачів. Присутних в поході було около 7000 душ.

В парку програма складалася з промов, співу американських та українських пісень, які співав Хор Лисенка під управою молодого і тут роджевого дириґента Володимира Матиса. Шкільні діти деклямували американські й українські поеми, дівчата танцювали українські танки під управою Олени Тершавської й Ольги Хадай, соло співала Віра Матис й Олена Кобилянська. Воєнних Бондів розпродано на суму $35,000. Так розпочато кампанію розпродажі воєнних бондів.

Через цілий тиждень Союз Українок, Сестрицтво Пречистої Діви Марії (молоде жіноцтво) та Хор Лисенка розпродували бонди і стемпси у двох спеціяльно приготованих будках на найголовнішій вулиці міста Честеру. Всі вони були вбрані в українські однострої, та стояли на переміну від 10-тої рано до 10-тої в вечері. Також ходили по хатах і розпродували від дверей до дверей.

Місцева та філядельфійська американська преса дуже широко й гарно розписувалася про всю акцію.

Бойко.

РОЧЕСТЕР, Н. Й.

З листа від одного з наших вояків.

„Десь в Каліфорнійській Пустині", написано англійською мовою в листі від вояка американської армії, Івана Цимбалістого до пані А. Росоловської, як голови 17. відділу Самостійного Золотого Хреста в Рочестер. А далі такі слова: „Отсим я складаю щиру подяку як Вам так і для Золотого Хреста за такий щирий дарунок; будьте певні, що я за це ніколи не забуду. Я тут маю багато товаришів, що теж брали участь у тім пакунку, отже і вони були дуже задоволені й також щиро дякують". Далі є широкий опис про „маневри" серед страшної спеки, серед якої й звірина не може жити і тому „багато хлопців тут хорує з гарячі, бо тяжко витримати, але я, Богу дякувати, не мав ще жадного випадку і здоров як козак". А далі: Ще тут буду якийсь час, а що потім буде, ніхто не знає... прийдеться відмашерувати на другий бік". При кінці проситься написати, яке є життя в громаді.

Користолюбивість.

Седрик Адамс, ґазетяр-колюмніст, помістив оголошення на 240 рядків друку в ґазеті „Сонді Таймс", пошукуючи дівчини-служанки. Наступного дня дістав 643 телефонічних зголошень. 26 зголошень було від дівчат за службу, а 617 від людей, які хотіли взяти до себе на службу тих дівчат, що їх ґазетяр відкине.

ТРИ БРАТТЯ, ЧЛЕНИ У. Н .СОЮЗУ, В АРМІЇ ДЯДЬКА СЕМА

Гром. Степан Якимів з Лейквуд, Огайо, переслав повищі три світлини своїх трьох синів з додатком, що вони „від дитинства є в У. Н. Союзі як члени 108 відділу в Лейквуд". Це Стенлі, Степан і Осип. Перший є при радіо, другий служить в Мексико, а третій на Алясці.

Дещо з історії парашутистів

Націстівська військова команда і пропаґанда любить хвалитись, що Німеччина є батьківщиною парашутного війська і усієї техніки звязаної з перевозом ударних відділів літаками. Надії це зовсім не так. Націсти можуть приписувати собі тільки факт, що вони перші вжили парашутних відділів у справжньому бою. Зрештою сама ідея „повітряної піхоти", її вишкіл та боєва підготовка виринули й були розроблені поза Німеччиною.

Коли шукати за тим, хто перший передвидів можливість масового „наступу з повітря", то це першенство треба віддати не кому іншому, а відомому американському революційному діячеві і першому амбасадорові Злучених Держав до Франції, Веняминови Френклинови. Він бачив в Парижі, 21-го листопаду 1783. року, перший полет людини бальоном. Пізніше Френклин розмовляв зі смільчаками, що в той час робили досліди з парашутами і це вразило глибоко його уяву. Він потім писав, що колись прийде час, що країнам прийдеться оборонятись „перед десятками тисяч вояків, що злетять з хмар".

Американський капітан Берт Беррі перший зіскочив з літака з парашутом в березні 1912. року. Більше сотні літ передтим відбулись перші зіскоки з бальонів при помочі парашутів. Беррі перший спробував цього способу з літака системи Бенуа, яким керував пільот Тоні Іженнус. Експеримент Беррі мав на меті доказати, як пільот може рятуватись, коли літак зіпсується або займеться в повітрі.

Відомий летунський ентузіяст, ґенерал Вилієм („Билі") Мичел перший підняв і завзято пропаґував думку, щоб парашут перемінити з пасивного рятункового приладу у боєву зброю. Він пропонував ще в першій світовій війні, щоб перевезти літаками 20,000 американських вояків і скинути їх поза німецькими лініями зі зброєю і амуніцією. Тоді з цього нічого не вийшло, але десять літ пізніше, в квітні 1928, на Шанот Філд в Іллиной переведено першу спробу масових парашутних зіскоків, а ще рік пізніше, на Брукс Філд, Тексас, випробувано винайдений американським сержантом спеціяльний парашут для скидання зброї і лаштунку. Разом зі скиненим скорострілом зіскочила також його обслуга і скорострiл був готовий до акції 20 секунд після того, як залога осіла на землі.

В Совєтському Союзі введено зіскакування при помочі парашутів, як свого рода спорт, щоб притягнути молодь до летунства. Кажуть, що поширив цю думку совєтський старшина, який бачив в Америці сензаційні зіскоки парашутистів на повітових ярмарках. В 1935. році підчас маневрів совєтські летуни показали чужинецьким військовим аташе масовий зіскок цілої бриґади в 3,500 люда, що спустилась парашутами з танками й артилерією і „здобула ворожий летунський майдан". Мабуть націстівський аташе привіз з тих маневрів ідею парашутних відділів до Німеччини і там почали масовий вишкіл парашутистів.

Нападом парашутних відділів на Ротердам в 1940. році німці започаткували на широку скалю вживання цієї „повітряної піхоти". В той час Злучені Держави не мали ні одного парашутного вояка. Неґайно почалась підготовка парашутних відділів у Форт Беннінґ в Джорджії, де зорґанізовано перший парашутний баталіон. У вересні 1941. року американські парашутисти взяли перший раз активну участь у загальних маневрах в Луізіяні, після Перл Гарбор перші їх відділи відіхали на ріжні фронти.

Від того часу американські парашутисти відзначились в боях на островах Південного Пацифіку, при окупації Сицилії і тепер на Корсиці і Сардинії. Вони здійснюють думки, що зродились були в Америці, хоч в один чи другий час інші краї приняли й розвинули їх основніше. Хто знає, чи незабаром не почуємо, що американські „парасольники" (умбрелла бойс), як їх жартом називають, перші вдерлись у Гітлерову „европейську твердиню".

Загальна Рада—ФЛІС.

БРИТІЙСЬКА НОВА ҐВІНЕЯ ВЖЕ ВІДБИТА ВІД ВОРОГА.

АЛІЯНТСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА НА ПІВДЕННО-ЗАХІДНЬОМУ ПАЦИФІКУ. — Речник ґенерала МекАртура заявив, що з добуттям трьох головних японських баз на Новій Ґвінеї, себто: Лиї, Саламави й Фіншгафена, панування японців на британській Новій Ґвінеї треба вважати покінченим, а остров назад відбитим.

Військові обсерватори вважають кампанію за Нову Ґвінею прикладом аліянтської кампанії проти Японії.

Модерна медицина у війні

Безсторонні свідки і холодні статистичні данні однозгідно підтверджують, що лікарі на боєвих фронтах доконують малошо не чудес, завдяки новим способам лікування. У цій найстрашнійшій з усіх дотеперішних воєн ранені мають незрівнано більші вигляди на видужання, ніж у попередніх війнах.

Велику заслугу в цьому мають доглядачки і шофери ратункових амбулансів, що під'їздажають під самий фронт і з нараженням власного життя відбирають ранених. Та їх відвага і справа у подаванні першої помочі не помоглиб багато, якби вони самі, а також лікарі, перевязочні пункти і шпиталі в ближчому й дальшому запіллі не розпоряджали новими способами лікування й новими ліками.

Минулої весни Бюро Воєнних Інформацій проголосило, що більше як 97 відсотків вояків і моряків, ранених у Перл Гарбор, видужали. Недавно знову медичні кола армії заповіли, після дуже обережного підрахунку, що правдоподібно 98 відсотків ранених у боях за Гвадаканал і на південно - західному Пацифіку, згідно з повідомленням команди фльоти 99 і три чверти відсотка або вже цілком видужали, або будуть незабаром здорові.

Рятунок ранених зачинається таки у розгарі бою. Їх беруть негайно під свою опіку відповідно вишколені доглядачі Медичного Корпусу, яких обзнайомлено з першою помічю таким ранам і ушкодженням, яких можна сподіватись у даному бою. Разом з ними або дуже близько від них є вправлені лікарі. Один лікар припадає на 266 до 350 вояків, залежно від терену та від небезпеки, у якій можуть найтись боєвики. Лещатарські відділи мають спеціяльних лікарів, з парашутистами зіскакують з літаків лікарі парашутисти, з панцирними відділами ідуть тенкові лікарі, з піхотою машерують піхотні.

Часто буває, що лікар найдеться при боці раненого в мінуту після поранення. Коли це не лікар, то лікарський помічник чи доглядач, який знає, що в кожному випадку робити. Він, у першу чергу, застрикує раненому морфіну, щоб втишити біль, підвязує рану, щоб спинити уплив крови, а далі дбає, щоб раненого доставили негайно на ношах, амбулянсом, „джіпом" чи літаком на перевязочний пункт чи до шпиталю, залежно від того, яка рана і яке лікування необхідне. Деяких ранених на другому боці океанів переслано літаками до Злучених Держав, коли показалось, що це потрібне для успішного лікування. З другого боку, між лікарями і їх полевими помічниками буває багато ранених, тому, що вони працюють часто під безпосереднім обстрілом ворога.

Раз раненого взяли під свою опіку доглядачі і лікарі, так зараз зачинають на ньому здійснюватись чудеса модерної медицини. Головним між цими модерними ліками є сульфа. Всі жовніри мають при собі сульфанілімідовий порошок і також пігулки. Порошком посипують рани, щоб запобігти закаженню, пігулки заживають, як помічний лік. Сульфанілімід все ще дивує самих же лікарів. Вони оповідають про нечувано занечищені й занедбані рани, що були довший час без перевязки й порятунку, а які після посипання сульфанілімідом гояться, тоді, як нормально викликалиб смерть або таке зараження, що треба відрізувати ушкоджену частину тіла.

Один воєнний кореспондент описав битву, в якій згинули тільки ті, кого кулі вбили на місці. Всіх ранених вирятували і всі видужали. Після Перл Гарбор не треба було ампутувати нікому з ранених ні рук, ні ніг, ні навіть пальців. В попередній світовій війні один з воєнних шпиталів підрахував, що 47 відсотків ампутацій були спричинені закаженням ран.

Другим щодо „чудотворности" ліком є кровна сироватка, чи там плязма, що то її збирає Американський Червоний Хрест від тисячів американців у „кровні баньки". Підчас коли препарати сульфа не допускають до зараження крови, кровна плязма дає раненим силу перемогти наслідки поранення на нерви і уплив крови. Один звіт з північної Африки подає, що з чотирьох соток вояків, тяжко попечених горючим олієм, вратовано 384 завдяки тому, що їм негайно влито в жили кровну плязму. Щоб покрити величезне запотребовання кровної сироватки, Червоний Хрест збирає цього року пів міліона гальонів крови. Як тепер показується, цього не вистачить і треба буде її багато більше.

Та медичне знання не затрималось на сульфаніліміді і кровній плязмі. Між сульфовими ліками щораз то важніше місце зачинає займати сульфатіязель, що в деяких випадках перевищає ділання свого попередника. Найновіші коробки жовнірів з приладами першої помочі вже мають цей новий вид ліків сульфа. Рівночасно американські фабрики ліків заводять поспішно приладдя для добування ще іншого ліку, пеніціліну, який сильніший і більш всесторонній ніж усі сульфа-продукти. Його вживають зовнішно, через ковтання і через вштрикування проти всіляких заразливих недуг з просто неймовірним успіхом.

Разом з тим в арміях уведено всілякі уліпшення в інших ділянках лікування й санітарности. Вояки тепер можуть успішно винищувати воші та інших насікомих, що розносять хворобу тифу. Інший препарат вбиває бакцилі, що літають в повітрі. Дві-три ложки такого препарату, розпорошені по кімнаті, вбивають бакцилі запалення легких, інфлюенци і звичайної простуди, що в минулі війни були прокляттям вояків. Рухома машина для витворювання промінів „екс" помагає лікарям найти відразу кулі і відломки гранатів та шрапнелів в тілі пораненого і заощаджує йому довгих мук при пробних розрізах і сондованнях ран. Для нагрівання хворих і ранених маються хемічні „мішки з гарячою водою", які вистачить звогчити, щоб вони загрілись.

Всі ті лікарські й медичні здобутки тепер сконцентровані за побоєвищами і у військових шпиталях. Деякі ліки, як пеніцілін, виробляються тільки для армії. Та після війни усі ті здобутки модерної медицини будуть в розпорядимости усього населення Америки й усього людства і то в як найповнішій мірі. Це буде величезний поступ, хоч треба признати, що навіть ці найновіші винаходи не надщербили ще як слід сили й небезпеки таких ворогів людства, як сухоти, рак, малярія й інші хвороби. Хоч і в тій ділянці нові ліки багато помагають і вказують шлях вперед.

Загальна Рада — ФЛІС.

АНГЛІЙЦІ СКАЗАЛИ, ЩО НЕ МОЖУТЬ ПОМАГАТИ ПОЛЯКАМ.

(ОНА). — Як з Польщі почали надходити вісти, що там нема що їсти, та що нарід гине з голоду, то польське правительство в Лондоні віднеслося до англійського уряду з просьбою, щоби воно старалося ратувати польський нарід від голодової смерти. В цій справі велися розмови і представники обох урядів радили над тим, якби прийти полякам з помочею. Але тепер показується, що з тих нарад нічого не вийшло, бо на доставу полякам хліба треба в першу чергу дозволу і згоди німецького уряду, що контролює всі дороги до Польщі.

Поляки є тої думки, що німці далиб згоду на перевіз хліба, але англійці в це не вірять. Тому повідомили польський уряд в Лондоні, що шкода тратити час на пусті балачки. Англійці хотілиб дати полякам поміч, але нема як.

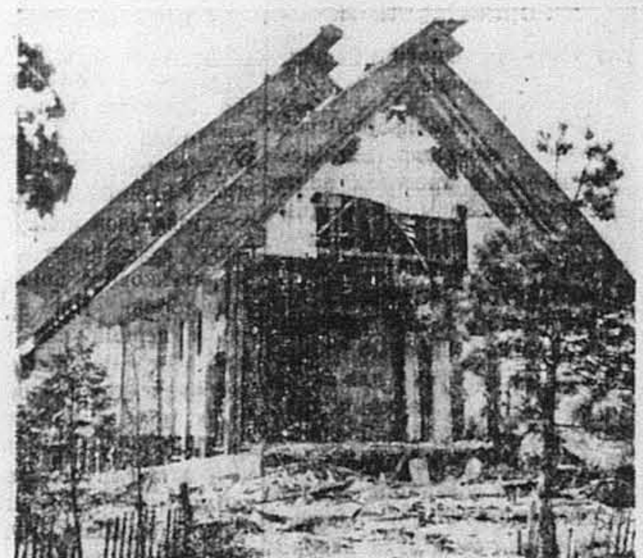
НІҐЕР ОБМАНУВ НІМЦІВ СВОЇМ ПРИРОДНИМ ОДЯГОМ.

Німецький відділ в Африці несподівано напав нічною порою на американський відділ. Якимсь чудесним способом счез вояк-ніґер з американського відділу, а як минула небезпека, він знову зявився. Запитаний, де він дівся, ніґер пояснив так:

— Мені дуже легко ховатися перед німцями. Бог дав мені найліпше убрання для обманювання. Як я з вами, маю на собі білі штанці. Як приходять німці, я зразу скидаю їх і вони ніяк не можуть мене пізнати, коли я вберуся в свій природний одяг.

НІМЦІ ВИВОЗЯТЬ ЖИДІВ ДО ПОЛЬЩІ.

(ОНА). — Жидівські організації в Швайцарії мають докази, що німці арештують у Франції й Бельгії жидів і вивозять їх до Польщі. Кажуть, що німецький уряд рішив звезти до Польщі всіх европейських жидів і там їх знищити. Дотепер німці вспіли депортувати з Франції кільканадцять тисяч жидівського населення, яке вони тримають в концентраційних таборах на Шлезьку. Туди приїздять німецькі контрактори, будівничі автомобільних доріг і власники копалень та забирають працездатних чоловіків до фізичної праці. А хто не надається до фізичної праці, або хто перед нападом на Францію провадив проти-націстську пропаганду, такого німці вивозять до Галичини і від нього вже нема ніякої вістки.

ЯПОНСЬКИЙ ПАВІЛЬОН, котрий подарував був японський уряд на світову виставу в Ню Йорку, а котрий думали задержати як частину парку, почато недавно розбирати на домагання громадянства.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

По довгій і тяжкій недузі дня 21. вересня 1943 р. помер у 57. році життя

ЛУКА КУЧЕР.

Покійний родився в селі Манастирок, повіт Броди. Приїхав молотим ще до Америки, а в 1911 році вступив до У. Н. Союзу, був членом 301. відділу і був кілька літ його предсідником. Полишив жену і замужну дочку.

В. Й. П.! М. Горний, секр.

Дня 24. вересня 1943 р., по довгій недузі, помер

ГРИГОРІЙ МИСАК,

член Бр. св. О. Николая, від. 104 У. Н. Союзу в Перт Амбой, Н. Дж.

До У. Н. Союзу вступив 1915 року. Походив з села Піддубці, пов. Рава Руська. Оставив жену в краю і двоє дітей, сина Івана і дочку Марію. Тут в Америці оставив братів Стефана і Гарасима та сестру Катерину. Похорон відбувся 27. вересня з дому жалоби в Пан Ґров, Па., до української церкви в Майнерсвіл, Па., а відтак на український цвинтар в Майнерсвіл, Па. — В. Й. П.!

М. Зилвак, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Тов. Мир, від. 324, повідомляє, що збори відбудуться в суботу, 9. жовтня, в домі Укр. Громади при 28. і Брави ул., в 8. год. ввечір. Є така справа, котру можуть рішити тільки самі члени. Ті, котрі все є на зборах, сказали секретареви, щоби кожного на ці збори закликати. Тому прийдіть і улекшіть для уряду багато справ. — О. Горохівський, предс.; П. Максимович, кас.; М. Туркот, секр.

КЛІФТОН, Н. ДЖ. — Збори Тов. Укр. Січ, від. 182, відбудуться в неділю, 10. жовтня, в годині 3. пополудні, в гали парохіяльній, 45-47 Говп Еве., Пасейк. На порядку нарад є Тов. важні справи до полагодження, тому просимо усіх членів прийти на збори. Довгуючих членів напоминаємо прийти і вирівнати свої залеглі вкладки, бо інакше будуть суспендовані. — О. Боднарчук, пр.; Г. Яськів, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Подаємо до відома членам Бр. св. Василія, від. 339, що місячні збори відбудуться в суботу, 9. жовтня, в год. 7. ввечір, в домі Громади, 3322 Норт Лавренс ул. Просимо всіх місцевих і позамісцевих членів прийти на ці збори, бо маємо важні справи до полагодження. — За уряд: І. Сорока стар., предс.; І. Сорока мол., кас.; Д. Хромяк, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Подаємо до відома членам Тов. Любов, від. 45, що місячні збори відбудуться в неділю, 10. жовтня, в годині 2. пополудні точно, в домі Тов. Горожан, 847 Н. Френклин ул. Пригадуємо членам перед закінченням року, що можуть скористати з нагоди і заплатити свою вкладку на пів року або один рік наперед. Головна управа дає таким членам опуст. В Тов. Любов одна пята часть членів користає з цеї нагоди, то чому ви не скористаєте і заощадите опуст і карфер. Саля в день зборів отворена від полудня, тож можна полагоджувати справи від того часу. — М. Дубас, предс.; А. Гарасим, кас.; Т. Маляк, секр.

РОВБЛ, Н. ДЖ. — Тов. Згода, від. 294, повідомляє членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 9. жовтня, в 8. год. ввечір, в гали де все. Обовязком кожного члена є буди на зборах. Довгуючих взиваємо прийти і заплатити залеглість, бо інакше будуть суспендовані. Маємо справи до полагодження. — За уряд: І. Король, предс.; Д. Гуменюк, кас.; Я. Салій, секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Три-квартальні збори Тов. Зап. Січи, від. 367, відбудуться в неділю, 10. жовтня, в год. 1:30 пополудні, в галі церковній. Просимо всіх членів явитися на збори, бо є важні справи до поріщення. Просимо всіх членів вирівнати в наступнім місяці всі свої вкладки і належитости. Контроля здасть звіт за три квартали. Просимо приєднувати нових членів ще в цьому році. — За уряд: М. Сорохтей, П. Лиско, Р. Дмитрів.

МОНЕСЕН, ПА. — Повідомляємо, що збори Бр. св. Ап. Петра й Павла, від. 338, відбудуться в неділю, 10. жовтня, в годині 2. пополудні, в українській гали на 2. вул., 213 Скунмекер Еве. Просимо всіх членів прийти і заплатити свої місячні вкладки. — За уряд: І. Фаль, предс.; А. Чайка, кас.; М. Куць, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Тов. Дарахівщина, від. 275, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 10. жовтня, в годині 7. ввечір, в гали церковній при Ґрін і Сусекс ул. Просимо членів прийти на ці збори, де почуєте, які наради відбулися 26. вересня про ювилей У. Н. Союзу. Довгуючі члени будуть суспендовані, коли не заплатять свого довгу. — За уряд: М. Ґречин, предс.; Н. Манорек, кас.; М. Курило, рек. секр.; М. Обуховський, фін. секр., 130 — 1st Ave., New York.

ПРАЦЮВАТИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЦЕ, В ПЕРШІЙ МІРІ, ПРИЄДНУВАННЯ ДО НЬОГО ЯКНАЙБІЛЬШЕ НОВИХ ЧЛЕНІВ.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Збори Тов. Єдність, від. 163, відбудуться в неділю, 10. жовтня, в 1. годині пополудні в домі Горожан, 847 Н. Френклин ул. Просимо всіх членів прийти на збори, бо є важні справи до полагодження. — М. Паранич, секр.

ФРЕНКФОРД, ПА. — Місячні збори Тов. ім. Д. Вітовського, від. 268, відбудуться в суботу, 9. жовтня, в годині 7:30 ввечір, в У. Н. Домі, 2171 Вакелинг ул. Просимо всіх членів прийти на збори, бо маємо важні справи до полагодження. Нагадуємо довгуючих членів прийти і вирівнати свої залеглости. Просимо не забувати за приєднування нових членів, як старших так і дітей. — За уряд: В. Нитель, предс.; Г. Мисалюк, кас.; П. Омелян, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Бр. св. Володимира, від. 130, повідомляє своїх членів, що три-квартальні збори відбудуться в суботу, 9. жовтня, в годині 8. ввечір, в салі 30 Іст 7. ул. Обовязком всіх членів є прийти на ці збори на означений час, бо маємо важні справи до полагодження. Просимо не забувати за приєднування нових членів. — І. Серединський, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Укр. Запомогове Тов. Дністер, від. 361, повідомляє своїх членів і членкиць, що три-квартальні збори відбудуться в суботу, 9. жовтня, в годині 8. ввечір, в парох. домі св. Юра, 217 Іст 6. вул. Ці збори будуть дуже важні, бо буде звіт контр. комісії і інші важні справи до полагодження. Тому кожний член і членкиця повинен прийти на ці збори. — За уряд: С. Ковальчук, предс.; П. Кучма, фін. секр. М. Малетич, рек. секр.; І. Галичин, кас.

МАНВІЛ, Н. ДЖ. — Збори Тов. ім. Т. Шевченка, від. 349, відбудуться 10. жовтня, в 2. годині, в Набожинського. Просимо членів прийти на збори на означений час. — І. Шеґера, предс.; Д. Федина, кас.; Н. Лісний, секр.

СКРЕНТОН, ПА. — Тов. Над Збручем, від. 280, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 10. жовтня, в годині 2. пополудні, в У. Г. Клюбі, 608 Вест Лакавана Еве. Присутність на зборах всіх членів є обовязкова, бо маємо важні справи до полагодження. Члени, що затягають з плаченням вкладок, щоб старались платити на час. — О. Запоточний, Р. Рубльовський.

IRONDEQUOIT, N. Y. — Збори Тов. ім. Т. Шевченка, від. 289, відбудуться в неділю, 10. жовтня, в годині 2. пополудні, в українській гали на Норт Ґудман. Просимо членів прийти на ті збори на означений час, бо маємо важні справи до полагодження. Довгуючих членів просимо прийти і заплатити свій довг. — В. Гусар, предс.; І. Януш, кас.; Н. Головка, секр.

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ „СВОБОДИ"

Прохаємо читачів „Свободи", що змінюють свою адресу, виповнити оцей блянкет, подаючи доконче стару й нову адресу та число відділу, якщо ви є членом У. Н. Союзу, та вислати його в листі з 10 ц. поштовими значками до адміністрації „Свободи". **10 ц. треба доконче залучити на покриття вироблення нової металевої плити.**

Імя й призвище .... Ч. від. ....

Стара адреса ....

Нова адреса ....

ТАРЗАН, ч. 847. Погроза.

Тарзан підняв малпу й побіг у напрямі голосу Зіли. Тимчасом, дикарка, заблудивши в місті...

...вирвалася на дерева, аби втекти перед поліцією, котра гналася за нею як загрозою для публичного безпеченства.

„Зійде вниз, або ми будемо стріляти!" кричали поліції до дівчини різними мовами. Дівчина одначе не розуміла їх.

„Вона не хоче слухати! Ми мусимо ділати", сказав один поліцай і добув револьвера.